

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXXI. Sociorum Ignatij charinas & sui victoria Venetiis in Nosodochio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

feminam in religionis proposito maximè constantem, quæ suafu, ac minis ad Lutherum diu à ministris in cassum pellecta, & demum ab iis velut amens, extra pagum eiecta, in nosocomium redacta fuerat, peste contactos excipere solitum. Mulieris voces, & peregrinorum fama multos ad disputandum exciuerat, nullius detrectata pronocatio, admissi omnes ad certamen; sed inani successu, hæreticis vbiicumque argumento premerentur vni sacre pagine textui, stare obstinantibus, & ex vna illius editione Germanica proferri, adulterata, & mutila.

XXXI. Sociorum Ignatii charitatis & sui victoris in Nosodochio.

Parisus hæcenus socios nouem in Italiam affectamur, dierum itinere supra quinquaginta, per continuata discrimina, & perpeffiones; quibus optatus Venetias appulsus die Ianu. 8. ann. 1537. longèque optatior parentis optimi ac Magistri Ignatii conspectus finem dedit. Salutantur ab eo manantibus præ gaudio lacrymis, & inter charissimos eorum complexus amplissimæ Deo aguntur gratiæ, quod non sanos modo & integro numero, sed accessione trium aucto illos reciperet. Noluit autem festinè adeò, & sine mora Romam illos contendere, sed nonnihil quietis, dum opportunior vocaret tempestas, interea capere; quale capi ab sanctis scilicet consuevit, non omittendo labores, sed mutando: quare in duas tributi pauperum hospitalis domos se diuidunt; alteram insanabilium, quæ Xauerio obtrigit, SS. Ioannis, & Pauli alteram, in qua pridem frequens erat Ignatius. Illo in duplici charitatis, & suiipsius edomandi ludo, quanta publicè ad exemplum, priuatim ad meritum patrarint, nemo quidem ex iis disertè prodidit, quantulum tamen est quod ad nos peruenit eiusmodi est vt etiam virtute præstantibus admirationi magis, quàm imitationi futurum sit: fuit qui rogatus ab ægroto pessima scabie confecto, spinæ dorsi aliquid admouere, horrore foedissimi vlcis auerti se sentiens, collectam saniam ori indiderit, tam inuictò planè, quàm violento infemet imperio. Vterius quoque Xauerius ausus est, labra sanioso applicuit vlceri, & purulentum ex eo virus lingua duxit. Videns alius ab Nosodochio SS. Ioannis, & Pauli, lektorum inopia leprosum excludi, huic sui lectuli parte cessit, ex quo factum vt die insequenti totum se lepra squalere viderit, leproso nusquam præterea apparente. Neque tamen suæ illum caritatis pœnituit, sed eam patientiæ segetem; officij præmium censuit infelici leproso præstiti: quamquam breuis admodum hæc fuit, mane postera die perinde se mundum & sanum vt ante fuerat reperit. Sunt hæc aliquot gesta Heroicæ, charitatis, & illustris suiimet victoriæ, imo quam illic ponebant seruitus perpetuum erat arduæ virtutis gymnasium lectos sternere, mederi vlcibus, ægrotos in brachia tollere, abluere, purgare ab sordibus, & sordidissimi cuiusuis ministerij operam iis dare; noctes ad hæc cum illis vigiles trahere, solari piis de Deo sermonibus, precibus ad Deum iuuare, monere, hortari ad fructuosam patientiam, ad mortem parare, postremo functorum componere corpora, & terræ mandare; hæc eo animo suscepta, ea pietate, modestia, & alacritate obita quam ij sathibent qui suam Christo in suis pauperibus seruitutem locare se cogitant, totas ad se Venetias breuè

breui tempore verterunt, ipsique aded inter Senatores præcipui aduentabant, nouitatis fama euocati, & piis lacrymis ac teneritate, pietatem spectaculi celebrabant. Ex altera parte rumpebatur mala rabie dæmon, & per arreptitiam feminam suas in illos testabatur iras, quoties enim culinam intrassent cui illa ministrabat, flectere in illos contemptim, ac ferociter aspectum, retortis oculis tueri, submurmurare ferum quiddam, & sæuum, quæ à malo Spiritu proficisci nondum cuiquam suspicio venerat, necdum enim ab eo vexari putabatur; donec aliquando ad eorum conspectum, in clamores repente inconditos, eiulando erumpere, & resiliens, ac semet distorquens lamentari, prohibere quid ego non moui, ut hosce hinc procul auerterem? malè pereat qui huc illos aduexit. Probè noram qui essent, longè utique pluris, quàm videtis & intelligitis, seu virtutem mauultis, seu literas: ex eo tempore si quem fortè illorum vidisset, efferabatur, insanis modis, vnoque ex iis aliquando placidis verbis mitigare aggresso, in eum furorem acta est ut præceps in ignem excurreret, & ægrè inhibita, ita se supino in flammam dorso incurruauit, ut igni caput tantum non iniiceret, vultu immanti totam domum exterrens, dum ab nosocomij Sacerdote iussa inde multorum manibus reuelli, in templum abrepta est ut sacris curaretur exorcismis, in iis ut sit extra rem meam, sed extra scopum non fuerit vnum meminisse, in quod voce mulieris cacodæmon erupit, cum enim coacta fidei symbolum, articulatim, & fractè recitaret, ut ventum ad illa, *inde venturus est indicare viuos & mortuos*, lamentabili voce, & miserabili eiulatu, *væ, inquit, væ misero mihi*, quid ego tunc illo acturus sum tremendo, & terribili die? afflictæque solo femina, velut exanimi, tacuit. Exacto Venetiis mense altero, & sesqui inter clara illa nosocomij obsequia, & tempestiuo iam ad iter anno, sub verni ieiunij exitum, Romam omnes dempto Ignatio contendunt, remanendi causam prouida cautio præbuit ne profectionis illius optatus euentus eius præsentia periclitaretur. Venetiis siquidem parum sibi fauentem expertus Ioannem Petrum Carafam, verebatur ne Romæ ubi tunc is erat Cardinalis in communi negotio aduersaretur sociis sua causa. Quod ipse quàm iure timuisset quæ consecuta sunt postea probarunt, habeturque ex schediis Lainij, Carafam haud quidem mala mente, multum tamen iis obstuisse. Cæterum Romanum hoc iter ex animi sententia iis cessit patiendi, ac perpetiendi magnoperè auda, & si quod alias, eam copiosissimè impleuit. Cum enim Venetiis aliquandiu nauigassent, & Rauennam versus exscensione facta pedites tenderent, triduo toto nec panis frustulum quo ieiunium soluerent nancisci potuerunt. Laboribus itaque recens exantlatis, & vexatione sui spontanea fracti passim humi collabi, nec posse gressum vltius ferre miserantibus qui adhuc in pedes consistebant & eo denique redigi, ut pinerum ingressi ad leuandam famem nucleos frangerent, quod mox quoque missum facere sunt coacti, ob acerbitatem strobilorum & maiorem lucro molestiam. Tempestas præterea cum assiduis imbris solueretur, aqua madebant perpetua, atque vt

erant madidi, & combibito vestibus humore disfluebant, noctem tamen subdicio interdum, compellebantur exigere, magno sibi vertentes commodo, si quem in palea aceruum inciderent in quo possent interquiescere. Ad transmittendos vero fluuios, quod pecunia decisset, thecam modo calamariam; post cultellum, & istiusmodi egestatis suae minutias in naulum dabant, etiam nonnunquam partem interioris indumenti; fuitque Rauennam inter, & Anconam qui ut saeuientem placaret nauarchum, exiret cimba breuiarium sacrum cuius nondum lege tenebatur oppigneraturus, comites interim relinquens obsides, donec eos relato ad Charontem pretio redemisset, ut ipsi postmodum, Anconae corrogata ostiatim stipe, redemptum socio breuiarium reddideret. Iam cum eluuiationibus imbrium refusi torrentium, & fluuiorum aluei, vicina inundarent, contigit aliquando, ut in aquis supra umbilicum, milliare conficerent, cui tanto vnus eorum labori contra spem Deus reposuit, ut cum ei ex erispelate aegra tibia tumeret, eo balneo sanaretur. Rauennae nonnihil quietis datum est, nosocomij lecto saltem excepti sunt; lecto nequaquam; praeter duos, quorum fors quam comitum peior; cum enim esset tribus assignatus quos omnium maxime leuamento illo refici oportebat, ij lintheaminibus inspectis illumine, ac tabo maculosis, animaduertentur haud paulo plus ad eorum usum, opus esse virtutis quam necessitatis, vnus itaque ex tribus Simon Rodericius retrocessit, maluítque humi, duriori quidem, sed mundiori strato decumbere; cuius tamen illum fastidij sui, ea statim pupugit poenitudo, ut illud dolore memori notarit Deo quamprimum luiturus. Nec diu praestandi occasio defuit, quae licet relatu aliquid nauisae praeferat, sed eam nauisae virtutis adiunctae gratia oculis subducet. In aliud igitur nosocomium cum venissent, excusare mulier cuius cura id erat, egestatem loci, lintheamina non esse; duo quidem ex lixiuio sublata se illic habere, sed quod pridie aegrotus pediculari morbo in iis interisset, non audere se illis ea obicere, & vero exercitu foedissimorum animalculorum fornicantia cernebantur, occasione vsus Simon quam expectauerat velut à Deo data, ad expiandas repudiati paulo ante lecti ut ipse vocabat delicias, iis se lintheaminibus inuoluit nudus, & molestissimo noctis integrae tormento puncturis illorum animalium agitat, supra debitum, quod se contraxisse doluerat exsoluit. Porro hi nostri peregrini transalpini, eodem habitu, Romam vnà petentes, quacumque transissent, suspecti vulgo habebantur enormium scelerum; interdum etiam obiter notabantur ut qui Pontificem adirent grandium criminum, & censurae nodis ab eo soluendi; & Apostolici studij labores interpretabatur quilibet obuius, luitionem culpae valde insolentis. Verum has inter tot nobiles arumnas, magnis incessabant letitiis; Deo tum illos resciente interius, qui erat illis tolerantiae merces, & stimulus; tum alterna vice perpetuae omnium erga vnumquemque, & officiosissimae charitatis. Terni incedebant, cum suo par quodque Sacerdote, cum Hispano Gallus, tam coniunctis omnes inter se animis: ut si vna non dicam patria sed matre editi aliorum

aliorum incommoda suis quisque ferebat grauius, & postquam ut poterat iis consulisset, tunc vero de suis cogitabat. Refert ex iis viuis cum passim Anconæ ad repignerandum quod dixi breuiarium mendicarent, coniecisse oculos in quendam e sociis, qui nudis pedibus, veste genuum tenuis, media in platea, demisso vultu ad muliercularum accedens pluteos, ab hac pomum, ab alia pugillum oleris rogabat; hæsisse autem in illius aspectu vehementer commotum, repetitis animo illius quondam diuitiis, nobilitate, literarum, & ingenij dotibus, præter eximias virtutum opes, quibus inter suos potuerat splendide eminere; se verò indignum censuisse qui talibus sociis adnumeraretur: additque, ad hoc se crebro aduertentem, sensisse semper de iis præclarius, & ad omne in illos officij genus fuisse animatum. Iste quin etiam omnium, cum esset de singulis sensus, inde incommodis propriis leuius afficiebantur, quod ea cernerent sibi esse cum iis communia quibus se longè posthabebant, & quos reuerentur magis ut Dominos, quàm uti fratres & socios, quandoque præterea recreati sunt à Deo peculiaribus curæ quam pro illis gerebat iudiciis, vnum modo sat fuerit hinc poni. Laureti triduum morati, & quâ interiùs omni pabulo abundè, quæ etiam corpore aliquantulum refocillati, Romam versus sequuntur, Tolentinum de itinere fessi cum noctu, & pluuio cælo attigissent, deerat panis, à quo poscerent illa hora cõparebat nemo, ex tribus qui aliis præibant, captabant duo subgrundia ut se à pluuia tegerent, medio vico tertius incedebat, aiens sibi ab aqua, & ab luto nihil posse iam peius accidere: quæ is apud se dum reputat, videt proceræ hominem staturæ forma quantum dignosci poterat liberali, & annorum triginta, medio quoque & vico & luto aduentantem. Hic ubi ex aduerso peregrini stetit, manum eius prehendit, apertâque nummulis aliquot impleuit, & pressâ denuo cum strinxisset, silentio abiit; inde ad panem, vinum ficus, quæ fuit lautissima illis cœna suppetiit, cuius residuum etiam aliquot mendicis profuit. Romam tandem optato cum venissent; suæ quisque gentis Xenodochio admittuntur; post tamen cum Hispanis, & Galli ad S. Iacobi diuerterunt, & quoad nos pauperum sinebat illic humaniter, & commodè habiti. Eos aliquando cum Petrus Ortizius, ille olim Parisiis tantum Ignatio aduersarius obuios offendisset, facile agnouit, & tunc Caroli V. apud Pontificem Procurator in causa Catharinæ, ab Rege Angliæ Henrico VIII. per summam iniuriam reiecta, longè se alium ab eo qui ante fuerat erga illos gessit; nimirum virtute Ignatij demum illi perspectâ clarius, sinistra iudicia, & priuatas vincente rationes quæ iniqui orem Ignatio fecerant. Quare sociis in eius gratiam multum fauit, curauitque illis ad Paulum III. summum Pontificem aditum, laudans enim illi magnificè illorum excellentiam virtutis, & doctrinæ; ad hæc raræ amorem paupertatis, ardoremque salutis alienæ ob quam id vnum expetebant ut sibi liceret cum felici S. Sanctitatis adpreccatione Palestinam Euangelij prædicatione excolere, iussus ab eo est postridie illos super mensam inducere, libenter se iis accessum, & aures daturum, nam eimos erat discumbenti literatos audire disserentes.

rentes, vel quæstionem aliquam versantes. Duxit ipse Ortizius, & coram statuit, ubi Pontifici sapientissimo aded placuere, vt satis mirari non posset acumen ingenij, & supellestem scientiarum locupletissimam, cum castigata atque amabili in disputando modestia; quod iis etiam de mensa surgens, sereno vultu, hac voce testatus est. Summam capimus voluptatem ex tanta cruditioe, cum tanto sui contemptu sociata, quæsiuit præterea si quid vellent, audiensque nihil aliud quàm quod supplicasset, pro iis Ortizius, extentis velut ad omnium communem amplexum brachijs Apostolica benedictione illos impertiit, addidit tamen eo anno terram sanctam fore illis accessu difficilem, ob fœderatos Ecclesiæ, Cæsaris, & Venetiarum aduersus Turcum exercitus. Ad hæc aureos sexaginta ab eo missos acceperunt & facultatem ad sacros Ordines à quouis Episcopo paupertatis, & doctrinæ titulo obtinendos, pro absente licet Ignatio, & alijs qui nondum essent Sacerdotes, consignata est literis hæc facultas à Cardinali sanctorum quatuor ann. 1537. Aprilis septimo, & vigesimo, quibus item Salmeroni dabatur, vt cum ætatis vigesimum tertium attigisset, Sacerdotio initiaretur. Post hæc relegunt Venetias iter, pedites vt ante ac mendici, admissos enim sexaginta nummos, vt & alios centum quadraginta pia sibi quorundam Hispanorum donatos liberalitate in profectioem transmarinam seponendos putarunt. Venetijs pristinæ in nosocomijs operæ se reddunt, quoad votis ad pedes Nuntij Veralli, Paupertatis, & Castimonix nuncupatis, à Vincentio Nigufantio consecrati sunt Sacerdotes, S. Ioannis Baptistæ festo die ann. 1537. ea cœlestis lætitiæ copia, vt in consecrantem refusa sit, professus enim est Vincentius, tam multos toties cum initiasset, numquam se ex illis pietatis sensus tam teneros expertum. Inde primitias factorum varijs, suo quisque delectu celebrioribus diebus obtulerunt, dempto Ignatio qui ad tanti operis apparatus, annum sibi solidum depoposcit quem etiam postea in mensem decimum octauum protulit, annoque tantum insequenti, die Christi nascentis ad S. Mariæ Maioris, & Christi præsepe celebrauit, vnâque se primo cum sacrificio victimam Deo spontaneam deuouit ad omnia eius obsequia promptam, & paratam. Cum enim iis quotidie spes nauigandi disfluerent ob Reipublicæ Venetæ, & Solimanni classes mare quamprimum peruasuras promissioni tamen Deo factæ ne qua sua ex parte deessent, expectandum Venetijs si quæ se daret occasio censuerunt.

XXXIII. Interea igitur communibus studijs, primitiarum quas diximus nouum instituunt apparatus, secessus captant ab strepitu solos, & velut extra humana sitos, vt secum penitus, & cum Deo ipso habitarent, Ignatius Faber, & Lainius Vincentiam petunt, Monselicium Xauerius, & Salmeron; Treuigium Codurius, & Hozius (eandem hic cum alijs decem viuendi iam normam inierat) Iaius & Rodericius Bassanum; Patauium Pascasius, & Bobadilla: in harum confinio urbium & pagorum deserta quæ primum occurrunt tuguria occupant; lectum nuda humus vel aliquid paleæ, victum mendicato

Ignatius, & socij solitarijs sparsi locis in ditione Veneta, post ad predicandum prodierunt.